

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NYTÅRS GAVE

til Borupris' Venner
1991

Med efterladte bidrag af
Svend Dyhre Rasmussen

FUGLEBJERG 1990

NYTÅRS GAVE

til Borupris' Venner
1991

Med efterladte bidrag af
Svend Dyhre Rasmussen

FUGLEBJERG 1990

Foreningen »Borupris' Venner« har hjemme i Fuglebjerg. Foreningen, der afløser »Institutionen Borupris' Venner«, er stiftet 17. maj 1990 og har til formål med udgangspunkt i middelalderlandsbyen Borup i Borupris og tilgrænsende områder i Fuglebjerg kommune at bidrage til fortsat undersøgelse af og udbredelse af kendskab til samvirket mellem mennesket og dets omgivende natur gennem tiderne. Vignetten på titelbladet, der er tegnet af professor, dr. phil. Axel Steensberg, viser, hvordan man opvarmede stenene på et bål over kogegruben, inden kødet blev lagt i. Nytårgaven er trykt i 300 eksemplarer, hvoraf 100 er nummererede.

Dette eksemplar nr.

er fremstillet til:

Svend Dyhre Rasmussen

Tanker og meninger

Samlet og bearbejdet af
Preben V. Andersen

Tidligere har professor, dr. phil. Axel Steensberg og museumsinspektør Svend Nielsen bragt bidrag i Nytårs Gaven til Borupris' Venner fra Svend Dyhre Rasmussens efterladte optegnelser.

I Nytårs Gaven 1980 bragte jeg Sv. Dyhres beretning om hans legendariske cykeltur til St. Valby lørdag, den 20. aug. 1950, som jeg kaldte »Da vi begyndte i Borupris«.

Til Nytårs Gaven i år har jeg samlet, hvad Dyhre har skrevet om lokaliteter og mennesker, han i perioder beskæftigede sig meget med og gang på gang vendte tilbage til i sine dagbøger og beretninger. Det gælder ikke mindst Dansebøgen, hvor han interesserede sig meget for traditioner, samt sagn og overtro i forbindelse med risbøgen og dansepladsen.

De første år, han var på Fuglebjerget, fik han også »god næring« om netop sagn og overtro hos sin gode ven Hekkenfeldt-Jens. Derfor er Dyhres optegnelser om, hvad Hekkenfeldt-Jens gennem årene fortalte ham, taget med her.

Museumsinspektør Svend Nielsen, Gl. Estrup, har sagt, at Hekkenfeldt-Jens og hans fortællinger om Boruprisområdet til Dyhre måske er den væsentligste årsag til, at Dyhre begyndte at interessere sig for, hvad der gemte sig i Borupris skoven. Heri er jeg meget enig med Svend Nielsen.

Beretningen om de forsvundne landsbyer, Tokkerup og Skov-Kastrup, skal også ses som en medvirkende årsag til, at Dyhre kom i gang med området i Borupris. Disse undersøgelser blev foretaget af Dyhre, inden han fik kontakt med videnskaben gennem professor Axel Steensberg og forskellige andre fagfolk.

Til sidst lidt fra brevvekslingen mellem Steensberg og Dyhre om udkastet til textbindet til Atlasset over Borups agre.

Jeg tror, at Dyhre, da han fik tilsendt de 36 A4-sider, hurtigt så, at her fik han chancen til at fortælle videnskabsfolkene, hvad de havde forsømt og gjort forkert, og hvad *han* mente havde været det rigtige. Og ikke mindst benyttede han lejligheden til at fortælle sine erindringer mellem kommentarer til det videnskabelige udkast.

Bl. a. skriver han et sted »Jeg mente, det var min pligt at fremsætte alle mine tanker og gøremål her i denne redegørelse og især, hvad der gik forud, inden d'hr. mine foresatte havde hånd i hanke med, hvad der siden skete.

Hvad der skete efter den 27. aug. 1950, mener jeg, og håber jeg, at jeg ikke er ene om at huske, men på de punkter, hvor jeg mener, at mine foresatte har husket forkert, der vil jeg selvfølgelig korrigere under henvisning til atlasudkastets side og linienummer.«

Som nævnt under afsnittet »Brevveksling mellem Axel Steensberg og Sv. Dyhre Rasmussen om udkastet til Atlasset over Borups agre«, skrev Sv. Dyhre utroligt meget.

De følgende afsnit er »stykket sammen« fra omkring 400 sider optegnelser og breve.

Når Dyhre skrev sine rapporter og var midt i en videnskabelig redegørelse, kom han pludselig i tanker om, at han havde haft hin oplevelse for så og så mange år siden, eller en person havde forhindret ham i at grave på privat område eller i fredede mindesmærker, så blev hans uforbeholdne mening om den mand eller sag nedskrevet prompte midt i rapporten.

Det er en spændende og interessant rejse igennem Sv. Dyhres breve og rapporter, men den er meget besværlig.

Dansebøgen

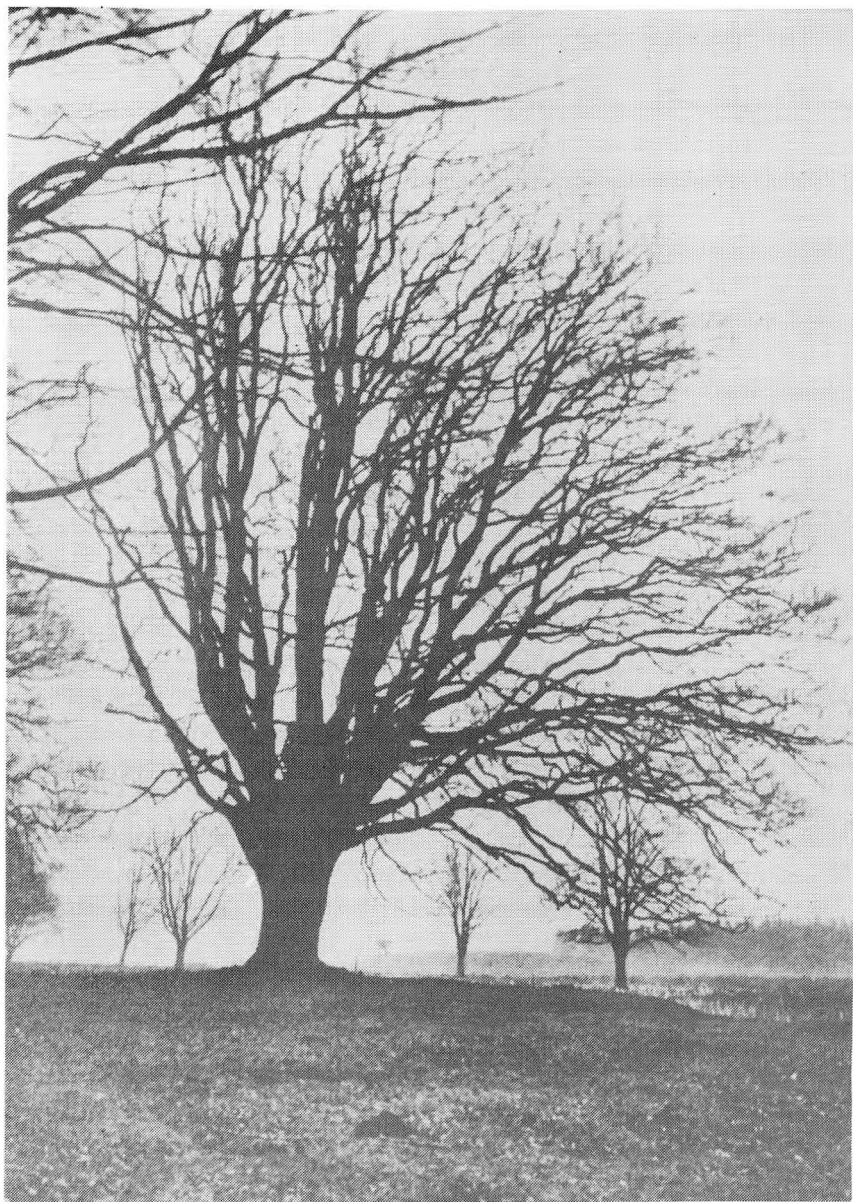
Når dette skrives, i september 1967, da er igen et gammelt kulturhistorisk folkeminde gået ud af sagaen og for alvor blevet kun et minde i folkemunde, men et minde som er stærkere for nogen end for andre.

For os, der har levet i selskab med selve det håndgribelige objekt, DANSEBØGEN, den store risbøg, i mange år, står den som et fastere minde end for kommende generationer, der kun kan læse om den. Men vi fik da heldigvis også taget nogle billeder af den, mens tid var.

Der har været mange gode forslag fremme om at redde Dansebøgen fra forfald, men jeg tror nok, at de fleste forslagsstillere var klar over, at træets dage var talte. Måske kunne dens endeligt være udskudt i 20 eller 30 år, men hvad gavnede det, træet var jo ikke et objekt til noget tidsfristet studium, men snarere som et æstetisk monument i dobbelt betydning. Nu er de såkaldte DANSETRÆER ikke noget helt originalt for Borup-gade, hvori Dansebøgen stod. Vi kender traditioner om et sådant træ i Gyldenholmskoven, eller i det gamle Vinstrup Overdrev, der har nemlig været sådanne dansepladser her imellem Hammersmølle og Tase.

Ude i en lille skov ved Gl. Fogedbygård har der også været et dansetræ. I den østlige udkant af Saltø skov, ved Skraverup huse, og på den modsatte side af skovfogedhuset ved den korsvej, der befinder sig på dette sted, står der endnu en gammel eg, som i folks minde har været benyttet til at danse udenom. Dertil kommer jo så, at vel ingen med sikkerhed ved, hvor langt disse dansetræers aktive dansetradition går tilbage, og der kan det jo godt være, at Dansebøgen i Borup-gade kan opvise den ældste tradition.

DANSEBØGEN var en udpræget »krukke«, en betegnelse som forstmænd bruger om enligt stående træer, der ikke er blevet presset op i sollyset af tæt omsluttende nabotræer, thi er dette tilfældet, vil stammerne blive høje, slanke søjler, og selve kronen vil blive presset højt til vejrs. Enligt stående træer derimod vil udvikle en lav tyk stamme og tidligt sætte en vældig bred krone.

*Dansebøgen i Borupris fotograferet 1950'erne, da undersøgelses-
arbejdet var på sit højeste.*

Fotograf Axel Steensberg.

Sådanne træer udvikler sig altså med tiden til særdeles kraftige lavstammede træer, og da får de prædikatet »krukke« — i alle fald på denne egn.

Dansebøgen havde ikke en tæt knudret og tilsyneladende massiv stamme, som sådanne krukke-træer almindeligvis har. Dansebøgens stamme var nærmest langrillet, eller bestod tilsyneladende af en hel masse sammenvoksede småstammer, så dens ydre konturer fik et »valket« udseende, og heri har nok dens største svagheit bestået. Det resulterede i alt fald i, at den ikke, — i den tid jeg har kendt træet, — var »tæt«, der hvor de store krongrene begyndte, og dette bevirkede, at regnvand kunne trænge ned i træet i store mængder og rådne og formulde veddet til en svampeagtig masse, der kunne absorbere megen væde, der igen ekspanderede i frost. Dette indre pres kunne træet ikke blive ved med at modstå, og det revnede tid efter anden mere og mere følgende de førømtalte langriller. Under en storm i den første del af 1960erne blæste den ene halvdel omkuld, og den store storm, den 23. febr. 1967, gjorde det endeligt helt af med den gamle Dansebøg i Borup-gade.

Dette bøgetræ havde en pragtfuld ensartet krone, til trods for, at den både i nord og vest var »klemt«, eller holdt nede, af nogle mindst 150årige gamle bøge, dels i Borup-ris, og dels i Haveris. Dette forhold må kunne fortælle os lidt om Dansebøgens alder, at den har været et fuldt udviklet træ med en fuldt udviklet krone, inden dens artsfæller på dens to sider groede til og kunne trykke den, men havde Dansebøgen ikke stået i læ af disse yngre træer, der netop skærmede den for de verdenshjørner, hvor de heftigste storme kom fra, da havde dens skæbne ganske afgjort været besejret for mange år siden, og det, der til sidst lagde den gamle kæmpe i graven, har uden tvivl været nogle hårde nedslagende kastevinde. Vi må nu håbe, at det sidste og meget synlige minde om den gamle Dansebøg bliver bevaret og får lov til at være i fred, — det er selve danseestraden, — som dette træ har haft mere og til forskel fra de andre dansetræer, som jeg har nævnt på denne egn. Estraden omkring den gamle dansebøg er ophøjet og planeret, hvilket fremgår af de eksisterende billeder og kortblad ÷ 1J, og dens danseflade skal nok være sine godt 150 kvadratmeter stor ÷ selve bøgen, der med siderødder og det hele har optaget 6 til 10 kv.m. af midterarealet.

Det var i grunden en underlig skik, og den blev særlig brugt ved forskellige lejligheder og bestemte mærkedage i årstiderne. Man kan ikke frigøre sig for den tanke, at også her i denne gamle og tilsyneladende uskyldige skik, hvor de danselystne morede sig, — lå et anstrøg af hedenskab og kultisk dyrkelse af et eller andet som man havde glemt, hvad var, og dansen var mere og mere gået over fra et fastlagt ceremoniel og til ungdommens kåde livsudfoldelse og en nærmere knyttet kontakt de unge imellem, men stadigvæk må vi nok se det som et udtryk for frugtbarhed og formelse, både direkte og indirekte, det ville jo være en ganske naturlig udvikling af ungdommens kontakt. Man knyttede disse kontakter ved at være i kontakt med naturens livsudfoldelse, på de årstider dette lod sig gøre. På andre mindre gunstige årstider rykkede man ind i gårdenes storstuer og morede sig, men atmosfæren var ikke den samme koglende og pirrende, som i naturens egne dejlige sommernætter.

Derefter begyndte forsamlingshusenes æra at oprinde, og dermed tog menneskene et skridts afstand fra naturkontakten. Foreninger opstod, alt blev stift og organiseret, men endnu en tid holdt mange foreninger fast ved friluftsfesterne, der var en slags blandede efterkommere af kildemarkederne og dansetræsudflugterne, men også disse friluftsfester bukkede under til fordel for dyrskuer, rundskuer samt byfester med alskens moderne gøgl, så det er komplet umuligt for et nutidsmenneske blot at skimte den egentlige baggrund. Selvfølgelig er dette også friluftsfester, men det hele er nu lagt an på en så åbenbar profitforretning, som tænkes kan, og takket være de moderne samfærdselsmidler er det lokale egnspræg fuldstændig gået til grunde, så godt som alle steder. Der har dog lige til for ganske nylig været en spire af gammel sæd og skik, der har rørt på sig i de gamle Rejnstrupboere. Det var i mange år skik, at man fejrede Sankt Hans aften med bål og brand, med sang, spil og dans ved en gruppe store træer, blandede ege og bøge, nede på Rejnstrup Holme i nærheden af Charles Skibsteds sten (Charles Skibsted deltog engang for mange år siden i en kannibal-fest, og da øllet slap op, skulle han sejle over til en købmand i nærheden af Bavelse og hente et nyt udvalg af Baccus' gyldne gaver, han sejlede i en lille båd med sejl på, men om det var på ud eller hjemturen, at han kuldsejlede, det ved jeg ikke, men kuldsej-

lede gjorde han, og druknede. Der, hvor han siden drev i land, blev stenen rejst af hans kammerater. Såvidt vides var han nok ud af god slægt og ikke nogen almindelig spritter. Tag ikke denne beretning for alt for gode varer, jeg har kun gengivet den efter flygtig hukommelse, men jeg kan endnu få den korrigeret hos de ældre, der husker den mere korrekt, dersom det i folkemindets navn har interesse).

Disse Sankt-Hans-fester på Rejnstrup-Holme var meget lokalpræget, og man havde endog et lille rørskur dernede i tilfælde af dårligt vejr. Jeg har selv flere gange deltaget deri, og nogle gange var jeg lejet til at spille på harmonika til dansen. De lidt ældre sad som regel inde i skuret eller på bænkene udenom og drak lidt, men i al fordragelighed, som det sømmede sig for folk, der var mere fornuftige end det laveste proletariat, så der var aldrig ballade. Ofte prøvede de unge kræfter for at varme op og »vise« sig for pigerne, inden dansen begyndte, og man festede lige så længe, der var stemning, og var vejret særlig godt, så gik dansen, til det gyndte at dages. Det var på gårdejer Hans Peter Andersens engpart, at dette lystige komsammen foregik, og han deltog selv, han var en tæt og firskåren, korpulent skikkelse, rigtig typen på en sjællandsk bonde, dertil meget gemytlig. I de seneste år er bålbrændingen og Sankt-Hans-festerne flyttet til Hekkelfeldt, arrangeret af restauratøren i DET RØDE HUS i Tase. Der har jeg ikke endnu deltaget i disse fester, men under sidste krig spillede jeg meget og ofte for ungdommen nede i skoven og på engen ved Hekkenfelt, da alt den slags var forbudt, og der deltog både tyskere og andre, uden nogen som helst gnidninger, men 2 à 3 gange blev vi stoppet af Sorø politi og anden fungerende øvrighed, men vi fortsatte igen efter få dages forløb.

Jeg mener, at jeg her i det foregående efter bedste evne har forsøgt at forklare, at friluftsskikken og friluftsdansen ikke døde ud med DANSEBØGEN, end ikke efter at stormen væltede den, stoppede dansen, selv om den i 1967 og de nærmest foregående år foregik inden døre i Tase, så var det dog i tilknytning til en indledende udendørs Sankt-Hans-fest.

Dansebøgen faldt i 1967, men efter flere forsøg vokser nu en ny, livskraftig Dansebøg op, spiret fra 3 frugter fra det faldne træ og hegnet mod dyrehavens hjorte. Lokalt og officielt, men med rette, bærer den navnet »Steensbergs bøg«. (Foto: Henry Rasmussen)

Hekkenfeldt-Jens

Hans rigtige navn var Jens Jensen, født i 1872.

I 27 år levede Jens en eneboertilværelse i Hekkenfeldt-Huset ved Tystrup sø.

I sine yngre dage arbejdede han på Kastrupgård, indtil gigten tvang ham til at holde op. Trods sygdommen mistede han ikke humøret, og når han fik harmonikaen frem og spillede for en lyttende forsamling en lun sommeraften, var han rigtig i sit es. Jens var kendt af folk i miles omkreds og alle de mange sommergæster, som kom til Hekkenfeldt for at leje både hos Jens til en tur på Tystrup sø.

Jens døde den 13. nov. 1945, 73 år gammel, da var Hekkenfeldt-Huset også ved at falde sammen over ham.

Han blev begravet fra Gunderslev kirke, som han selv havde ønsket. Han blev fulgt til graven af et stort følge fra egnen ved søen og fra Vinstrup.

Dyhre Rasmussen kom i perioder meget hos Jens, herom fortæller han følgende:

Jeg har aldrig gjort rede for alle de sagnagtige inspirationer, som Hekkenfeldt-Jens indpodede mig med, længe inden jeg tog noget initiativ i Borupris, men det meste havde brændt sig ind i min hukommelse, men ikke fordi jeg dengang mente, at det kunne bruges til noget videre, men fordi det fandt god grobund i min noget romantiske og fantasifulde indstilling. Dette opdagede Jens igen alle de år, jeg kom hos ham, og vi talte mest om disse ting, når vi var ene to, de andre, som kom der, tænkte mere på at sutte øl i sig, og det kunne Jens også godt lide. Vi tog os ofte en stille øl eller tre højest. Jens kunne altid nå at få to øller listet ned for hver én, jeg kunne kvæle (der var lidt smugkro nede hos Jens). Jens var dog aldrig beruset og vrøvlet, når vi var der alene og snakkede om gamle dage.

Når man kom ind i dyrehaven, så var der en del stier, men en af dem førte direkte til Hekkenfeldt, og det var som regel denne sti

Hekkenfeldt-Jens ved søen.

Hans rigtige navn er Jens Jensen, født i 1872 og død i 1945 ugift.

Billedet er muligvis taget af Sv. Dyhre Rasmussen. Affotograferet i 1960 af fotograf Henry Rasmussen, Fuglebjerg.

Jens benyttede, når han havde været på vulkaner i Rejnstrup, og så kom han både forbi Sandbækdyssen og hulvejene og krydsede endvidere disse gamle spor af og til på sin videre vandring, så der kunne han nok se en hel del af alle de spøgelses, som han ofte talte om, når man interesserede sig for hans historier.

Der går mange sagn om Sandbækdyssen, Jens har bl.a. fortalt mig, at den Hake, vikingen fra Norge, der var broder til den Hagbart, der blev hængt i Sigersted af kong Siger, fordi han var gået i seng med kong Sigers datter, Signe, blev begravet i denne dysse, da man sejlede bort fra Sigersted, og kom igennem søerne på vej ud imod havet, og man skulle så have været på hærfærd på denne kyst, og fik øje på dyssen, og fandt her en værdig begravelsesplads til den drabelige høvding. Man var på flugt, Hake var blevet forhadet for hans unoder på disse egne, og nu var han fældet, sagde Jens ---- og der var ikke stunder til at kaste høj over ham, derfor valgte man denne dysse, som man tidligere havde set, og foer i hast videre.

Noget af dette stemmer lidt med, hvad Saxo siger, men hvor meget der er fantasi, og hvor meget der er virkelighed, er ikke let at bedømme.

Hekkenfeldt-Jens fortalte videre om Valdemar Atterdag, om den gamle vej igennem skoven, som gik lige forbi Hekkenfeldt-huset, at det var hans vej — Valdemars Vej — den havde lige lukt forbindelse fra Sorø til Vordingborg, sagde Jens, og det var den eneste rigtige originale »Valdemarsvej«, bedyrede Jens højt og helligt. Alt det andet vrøvl om Valdemarsveje her på denne egn havde ingen steder hjemme, mente han, og jeg vil ganske give ham ret. Jens havde hørt det af andre gamle, da han var dreng, og han havde selv set ligtoget på den gamle vejføring holde rast i Borupris ved den store dysse, og spurgte man videre Jens ud, da fik man følgende forklaring: at Valdemar Atterdag havde faret hårdt frem mod de fleste bønder og borgere på Vordingborg-egnen, men været god mod andre — de færreste — dem, som ville lystre ham uden at kny. Efter kongens død var han så bisat en tid et eller andet sted i Vordingborg, men hans kiste fik ingen fred der, thi dem, der ikke kunne li' ham og kaldte ham »Valdemar den onde«, brød ind til kisten og maltrakterede den med stenkast.

Det resulterede i, sagde Jens, at hans tro undersætter tog kisten i

nattens mulm og mørke og skiftedes i holdsvi til at bære kisten den lange vej til Sorø kirke, hvor den fik fred, og har stået siden, og med mærkerne efter den voldelige medfart.

Hekkenfeldt-Jens havde flere gange selv set dette ligtog drage over bondegårdsmarken og ind ved dyssen for at holde rast, videre drog de igennem Borup-ris, Haveris og forbi Hekkenfeldt-Huset, hvor Jens boede, det havde Jens set, og det havde slægter længe før hans tid set og meddelt det videre til deres efterkommere.

Jens fortalte mig masser af den slags ting, når vi om aftenen sad i timevis og sludrede i mørket og ventede på, det skulle lysne lidt, så vi kunne komme ud og røgte vores illegale ålekroge, og hvad nu ellers vi havde for. Var vi derimod flere forsamlede, så talte Jens som regel ikke om den slags andet i flygtigt forbigående. Jeg tror ikke, at Jens rigtig var klar over, hvordan det hang sammen med Borup-ris, og hvad der i grunden gemte sig bag dette stednavn, men jeg konstaterede, at de allerfleste mystiske ting og historier, som Jens kunne diske op med fra denne egn, de stammede fra og ved Rejnstrup, Borup-ris og Tase mølle, altså følgende den gamle vejlinie, men igennem Borup-Ris kunne man aldrig komme ved nattetid uden at få øje på et eller andet mystisk, mente han, og det skal tilføjes, at Jens og hans »kammersjukker« i Rejnstrup, var en klike »gamle vikinger«, værdige efterfølgere af de gamle Borupper, der drak al den brændevin, da denne var billig, som de kunne tylle i sig, og Jens har således næppe nogenside været helt ædru, når han om natten tog turen hjem til Hekkenfeldt, til fods igennem Borup-Ris i selskab med »Perle«, hans hund, samt hans egespil og den halvlange pibe, og undertiden hans lille harmonika.

Jeg har aldrig lagt videre vægt på alle disse amnestuehistorier andet end som det de er — værdigt stof i folkemindesamlingerne — men siden hen — efter at Jens døde, og efter at jeg begyndte at granske i Borups hemmeligheder, da gik det op for mig, at der i egnens folk stadig ulmede en ubevidst tradition om noget, der havde været engang, der omkring ved Borup-Ris, og den konservative tradition er som bekendt ikke let at udrydde i sådanne forbindelser, i sådanne halvafsides egne, hvor man konsekvent og konservativt holder fast ved disse ting og tildragelser, og nu bagefter kan jeg se, at da Jens fortalte mig alle disse ting, da vidste jeg

ikke mere end han om, hvad der lå bag ved disse sagn og konservative tildragelser, som man bildte sig selv ind, at man så. Derfor meddeler jeg dette i denne forbindelse, da jeg mener det vedkommer sagen indirekte, at der fremdeles var gedulgte traditioner om, noget særligt var foregået her engang, selv om det var sløret og forvansket og ikke direkte påpegede et forsvundet bysamfund, thi noget så direkte har jeg aldrig hørt, men kun om den »tabumystik« der herskede i og ved Borup-Ris — og ved den store dysse —.

Jeg skal i denne forbindelse ikke komme videre ind på, hvad Jens ellers fortalte om vikinger, om pest og om svenskekrige på disse egne, jeg husker det kun brudstykkevis, der var også noget om grædende børn i et bestemt vandhul i nærheden af Borup-gade, hvad jeg har mistanke om hører til en eller anden halvhedensk frugtbarhedskult, men det har jeg hørt fra anden kant og andre meddelere på denne egn foruden Jens, og som endnu er levende, det kan vi vende tilbage til senere, når jeg har fået korrigeret disse oplysninger nærmere.

Hekkenfeldt-Huset, hvor Hekkenfeldt-Jens boede som eneboer i 27 år. Huset er fotograferet i 1953 af fotograf Henry Rasmussen, Fuglebjerg.

De forsvundne landsbyer Tokkerup og Skov-Kastrup

Ved at læse det topografiske værk af Both, stødte jeg på navnet Vrangstrup, men fik at vide i stednavneudvalget, at Vrangstrup eksisterede ikke her på denne egn, det måtte være Skov-Kastrup, der mentes.

Nu fandt jeg ud af, at jeg kunne finde det gamle bysted, hvor Tokkerup havde ligget, det tilkendegav sig i form af nogle mørke pletter, der ofte kunne dække 2000 til 3000 kvadratmeter med deres koncentrerede mørke farve. Disse farveforskelle gav sig især udtryk i den tidligste forårstid samt efter, at man havde begyndt at tilberede jorden til såning, og så blev det ellers ved at være til at se, indtil det grønne nyspirede korn var så højt, så det dækkede udsynet af selve jordoverfladen.

Når man begav sig ind i disse plet-koncentrationer, kunne man finde et utal af brudstykker af især keramik, der fortrinsvis vidnede om den gårds sidste tid, der havde ligget på dette sted, men foruden potteskårene fandt man også knogler af forskellige dyrearter og formodentlig affald fra fadeburet. Jerngenstande kan man også finde, en enkelt gang en klassisk hestesko, og ellers alle mulige forrustede genstande. Sommetider brudstykker af kakler og fine lurfade, der næppe kan have hørt til i et almindeligt fattigt bondehjem. Det bedste udbytte af fund fik man dog i den tidligste forårstid, efter at vinterregnen havde skyllet de genstande rene, der lå i øverste lag af de efterårspløjede marker, men man fortsatte selvfølgelig også efter, at forårsmarkarbejdet satte ind, thi »nye genstande« blev ved med at komme frem.

Det skete enkelte gange, at man fandt »tordensten«, d.v.s. flintøxer eller brudstykker deraf, men som man regnede med var sekundære på stedet og knyttet til overtro, ligesåvel som »Sebedejestenene« eller de forstenede søpindsvin, som også ofte optræder sådanne steder.

På gårdspladserne, og også imellem dem, var der ofte koncentrationer af håndstore sten og derunder, og meget ofte kunne man

se, at de var mere eller mindre ildpåvirkede. Når så forårsharvningen er i fuld gang, så sker det jo, at der kommer en forårsregn og gennembløder mulden, så den ikke tørres og bliver broget de første dage, men snart skinner solen igen med det resultat, at alle fritliggende sten tørres i en vældig fart og ligger så og skinner meget lyse imod den mørke gennemblødte muld, der slet ikke kan vinde med i dette tørringskapløb, man kan så med særdeles god effekt tage et billede på en så lang afstand, så det tydelig viser stenkonzentrationerne i forhold til de mere stenfattige områder udenom.

Jeg fandt flere og flere gårdpletter på Tokkeruptomten, og til sidst kunne jeg ikke holde styr på dem, medmindre jeg tegnede et interimistisk kort over området med et målebord som grundlag, og så videre gav tomterne numre.

Men nu opstod der nye problemer, der kom på tværs af, hvad jeg tidligere havde læst, set og forstået ved gamle landsbyers byggeskik. Jeg havde fået den opfattelse, at gårdene i de gamle landsbyer altid skulle ligge tæt koncentreret side om side, og det havde jeg også set på Reersø, hvor jeg ofte kom som dreng sammen med min bedstefar, når vi var ude efter fisk til videre forhandling i oplandet.

Her i Tokkerup så dette absolut ikke ud til at være tilfældet, i hvert fald ikke med de tilbageværende mørke pletter, som nærmest efter mit skøn lå spredt, og ganske det samme fænomen så jeg senere for Skov-Kastrups vedkommende. Det kunne se ud til, som om det var udprægede terrainbyer, og hørte altså ikke til hverken rundbyer eller landsbyer, og det var de tre bytyper, som jeg havde læst om.

Skov-Kastrup var nedlagt, for de sidste gårdes vedkommende, samtidig med Tokkerup, men Skov-Kastrup havde vist nok fået sit banesår allerede ved 1500-tallets begyndelse, da hovedgården Kastrupgård oprettedes, og senere skal det have gået hårdt ud over Skov-Kastrup under svenskekrigen 1658-60.

Efter anden verdenskrig, da hestekraften hurtigt gled ud af landbruget og mekaniseringen begyndte, blev det gennemgående skik, at man pløjede dybere, end det tidligere havde været tilfældet, og i dette stykke dannede Gunderslevholm ingen undtagelse. Dette resulterede i, at man på Tokkeruptomten kom i karambolage

med endnu flere af de gamle sylde og grunde fra byens tid, man pløjede mange sten op derude, og dem, man stødte på, satte man pinde ved, for så senere i vinterens løb at brække dem op, inden forårsarbejdet satte ind.

Sådan var det også gået i efteråret 1949, og da jeg begyndte at operere derude på de tider, fik jeg blandt andet øje på disse forhold og opdagede, at pindene, der var sat ved de sten, der skulle brækkes op, nogle steder dannede række. Nu ville det således, at jeg ude i landevejsgrøften fandt en gammel sprøde af dem, man brugte til at sætte for- og bagsmækkene fast på fjællevojnene med. Og sådan en sprøde har et fladt hoved i den ene ende og et langagtigt splithul i den anden, og er vel knap en meter lang. En spontan indskydelse sagde mig, at med den kunne jeg søge efter flere sten i pinderækkerne i den bløde pløjjord, og det gjorde jeg så, og med godt resultat. Sådan fandt jeg ud af at stikke efter sten med et jernspyd.

Julen 1949 oprandt uden sne og frost, og jeg var i vældig aktivitet derude på marken ved Tokkerup, men det havde skytten, som boede i »Tokkeruphus«, vel sagtens »fået ondt af«, andre kunne det næppe være, thi der var ingen andre huse i vid omkreds.

På Gunderslevholm var på denne tid en særdeles striks inspektør, der havde været der i mange år, han hed Dalgård, men blev aldrig kaldt andet end »Brasenberg«. Han var lige typen på 1700-årenes ridefoged, han var stor og kraftig, rundhovedet, rødblisset i ansigtet og havde øjne, der gloede på én, så man var færdig ved at synke i jorden, — hvis man altså var bange for ham, — dertil havde han en tordenrøst, som den bedste præstiske befalingsmand inderligt måtte misunde ham. Snart foer han rundt i bil og til andre tider på sin gråskimlede ridehest og var ikke bleg for at raffle en mand et par på snuden, når de var ene to og uden vidner. Jeg havde glemt at spørge ham, og til ham må skytten have ringet, at der gik en tosse og rumsterede ude på »Skallen«. Pludselig en eftermiddag kommer Brasenberg farende i bilen og standser ude på vejen og begynder at brøle op om, hvad fanden i det hedeste hule helvede laver De derinde mand. Nu vidste jeg meget vel, at han ikke tålte, at der var nogen uvedkommende, der færdedes på Gunderslevholms marker, eller i det hele taget på de områder, som sorterede under ham, men jeg trøstede mig selv med, at slå mig

ihjel, det understod han sig nok ikke i, og så gik jeg ganske stille ud til ham og forklarede ham, så godt jeg kunne, hvad det drejede sig om, ja, alt det gamle vrøvl og forbandede sludder, det kendte han, som han kunne lyne og tordne, nok, men sagen var, hvad fanden at sådan en fyr som mig bildte sig ind, at gå og rode på andre folks marker i time- og dagevis, uden dog i det mindste at spørge ham om tilladelse. Ja, svarede jeg — det kan jeg godt fortælle Dem hr. inspektør Dalgård, jeg har hørt fra mange sider, at De er sådan en umanerlig streng og hård mand, og derfor turde jeg ganske simpelt ikke gå ned og spørge Dem, da så jeg lige en antydning af et svedent grin, og så vendte han lige ryggen til og prikkede med egespigeren i jorden og sagde, — »man hører fanden lyne mig også så meget, men nu De er her, så fortæl mig, hvad De ved om alt det gamle vrøvl der inde på marken.«

Vi snakkede så i en times tid, og det endte med, at jeg fik lov til at gøre, hvad jeg ville inde på marken, både grave jorden fra grundene, samt tegne og fotografere og ellers færdes overalt på markerne. Selv efter at kornet om foråret var kommet op, fik jeg lov til at være derude og samle lerkarskår op, og Dalgård kom ofte og sludrede med mig, også efter at jeg havde begyndt i Borup-ris. De fleste, der kendte »Brasenbergs«, undrede sig over dette.

Jeg fotograferede og tegnede så lidt derude, som tiden gik, og jeg har endnu disse gamle tegninger og fotografier, og desuden samlede jeg, som allerede sagt, en del lerkarskår op, men det ville nok lønne sig imellem stunder at søge lidt derude igen, nu er det flere år siden, at jeg har været derude.

Samtidig med at jeg opererede på Tokkeruptomten, begyndte jeg også at lede efter Skov-Kastruptomten, for nu havde jeg jo gode forudsætninger for også at finde den, — på grundlag af de mørke pletter, som der altid ville danne sig og røbe gårdenes plads, men de mørke pletter blev også årsag til meget andet sidenhen, jeg generaliserede for meget, uden at gøre regning på, at mørke pletter kunne have mange andre årsager end ligefrem nedlagte bøndergårde. For det første optrådte de i lavninger, hvor der havde stået vand, men det blev man hurtigt klar over. For det andet kunne de optræde på små højninger i terrainet, der til forveksling mindede om de små højninger, som gårdene undertiden var bygget på, og disse pletter kunne ofte have ganske samme omfang, det var de

værste, men de gav ingen lerkarskår eller andre kompromitterende effekter, der røbede bebyggelse, og de optrådte også tiest enkeltvis, men kunne også optræde i flokkevis. (Sådan en flok gik jeg i vandet på, som jeg troede var Skov-Kastrup-tomtten, inden jeg fandt den legitime tomt). Undersøgte man sådan en »tomt« eller rettere »falsk mørk plet« nærmere, kunne man undertiden finde små rustrøde klumper, der ved første øjekast mindede lidt om klininger, men det var det selvfølgelig ikke.

Jeg »opfandt« så en hjemmestrikket analyse til at undersøge et vist rumfang jord fra disse pletter med, og fandt altid trækul i dem, men på grund af mange års dyrkning var trækulspartiklerne meget små, og kunne ikke umiddelbart findes på selve stedet i større omfang, uden alle disse anstalter. Tog man derimod en prøve et stykke derfra, kunne man ikke finde spor af trækul. Men så lige til så det ikke ud til at være, at det var trækullene alene, der var skyld i den mørke farve, thi gravede man ned i pletterne, viste det sig som regel, at undergrunden bestod af sand, og at en al-proces var mere eller mindre igang, den kunne være på forskellige stadier, og herfra stammede så de små rustrøde klumper, som man lige straks troede var klininger, men som var al-partikler, og nogle steder var processen så langt fremskreden, så al'en ligefrem havde dannet et næsten kompakt lag. På sådanne steder blev jorden sur og våd, om også alt udenom var tørt, og tid efter anden fik dette samme virkning som i de før omtalte lavninger, — der blev en mørk plet, som trækul og surhed, eller humus, i forening frembragte.

Men dermed var gåden ikke løst, det så ud til, at et eller andet var brændt på disse steder, det kunne måske være gamle trækulsmiler fra skovtiden??? eller hvad ved jeg, men trækullene måtte jo komme et sted fra. Videre så det ud til, at jorden på disse steder havde gennemgået en kemisk proces ved denne opvarmning, der så igen havde gennemgået en aldannelse, ellers kan jeg ikke regne dette mysterium ud. Til forskel herfra traf jeg også andre lignende pletter, som jeg også undersøgte og analyserede, men når disse pletter befandt sig på undergrund af ler, da var der nok som sædvanlig trækul, men der var aldrig tilløb til al-dannelse, og dette bevirkede samtidig en hel anden ting, som jeg nu skal forsøge at forklare.

I visse år, og under visse mikroklimatiske forhold de pågælden-

de år, gav de pletter, hvor en mere eller mindre al-aktivitet var igang, sig udslag i afgrødernes vækst, det sås dog mest på kornsorterne, og det var mest, jo mere al-aktiviteten var fremskreden, men i de sorte pletter, der befandt sig på ler-undergrund, og hvor man aldrig så spor af al-dannelse, røbede afgrøderne intet som helst.

Der var mange sådanne pletter i Rejnstrup Kirkeskov, samt på Højbjergs marker og på Kastrupgårds marker, alle sammen steder hvor skoven sandsynligvis sent er fortrængt fuldstændigt, for ikke mere at vende tilbage, men der var også en anden ejendommelighed ved disse pletter, det var ligesom man kunne skelne, at de ikke var lige gamle, men også at de ikke alle sammen havde været udsat for den samme aktivitet i deres gådefulde funktionstid. Jo mindre de var i omfang, jo mørkere var de, — i nogle tilfælde, — ikke i alle, men disse måtte være de yngste, thi i dem kunne man godt finde trækul uden at foretage analyse, medens andre mindre pletter havde et mere diffust udseende, og alligevel kunne give trækul uden analyse. Jeg formodede, at sådanne variationer godt kunne være lige gamle, men deres aktivitet i deres funktionsperiode havde været uens.

Et særligt graverende eksempel har jeg fra Kirkeskoven på Magnus Olesens mark, og lige over for det hus, vi boede i der, men dog nærmere skoven. Deroppe var der en stor sort plet, som der også var trækul i, der var meget fin-delt. Der var meget al nede under pletten, og almindeligvis varierede den ikke så meget på afgrøderne, men noget var der alletider at se. Så var der især et år, og jeg husker desværre ikke hvilket, — om det skulle have været den tørre sommer i 1959, det kan godt være, men jeg tør altså ikke sværge på det.

Dette år havde Magnus Olesen vist nok havre eller det var blandsæd, men i hvert fald så modnedes kornet udenom længe før det inde på pletten, thi da kornet udenom stod gult og modent, da var det inde i pletten endnu grønt og ganske umodent, og jeg kan næsten ærgre mig til døde, at jeg ikke fotograferede dette fænomen det pågældende år, for det var noget af det mest graverende i den retning, som jeg har bemærket og af disse formodede årsager, som jeg her har påtalt. Jeg havde talt med Popp og forskellige andre om disse ting, men ingen troede på mig og mente, at det var nogle

af mine »sædvanlige skøre ideer«, men da jeg havde været opmærksom på fænomenerne, inden vi begyndte i Borup-ris, og jeg imellem stunder havde beskæftiget mig med det lige siden, så troede jeg i hvert fald selv på det. Dette år, hvor denne fatale modningsdivergens foregik på Magnus Olesens mark, talte han med Popp om det, og jeg havde i forvejen sagt, at dersom al'en blev brudt op og iltet, så ville afgrødeudviklingen blive normal igen, men det havde Magnus hverken redskaber eller hestekræfter til, så derfor måtte han bede om Pops assistance med en stor og kraftig traktor, og samme efterår blev al'en brudt op i store flager, hvordan det siden er gået, har jeg ingen rede på, fordi vi rejste kort efter, og senere har jeg ikke beskæftiget mig med den slags opgaver.

Brevveksling mellem Axel Steensberg og Sv. Dyhre Rasmussen om udkastet til textbindet til Atlasset over Borups agre

Den 3. aug. 1967 skriver professor, dr. phil. Axel Steensberg til Svend Dyhre Rasmussen, at udkastet til teksthæftet, der skal trykkes sammen med Borupris-atlasset, næsten er færdigt.

Endvidere skriver Steensberg, at han vil lade udkastet renskrive i tre eksemplarer, så J. L. Østergaard Christensen og Svend Nielsen samt Dyhre kan få hver et til korrigering.

Dette modtager Dyhre den 10. aug. Det er på 36 A4 sider.

Den 28. aug. skriver Dyhre nedennævnte brev til Steensberg:

Kære hr. professor Steensberg.

»Mange tak for Deres venlige brev, afsendt fra Lumsås den 3. august 67.

Jeg har også forlængst modtaget udkastet til Atlas'et vedrørende Borupris undersøgelsen. Nogen forklarende ordre eller følgeskrivelse var der ikke med, men jeg mente at kunne gennemskue, hvad meningen var, at man ville høre lidt om mine kommentarer. Jeg gik straks i gang med at finde en hel del frem til dette brug og begyndte at skrive kladder og udkast til mine omstændelige kommentarer.

Jeg finder det ganske udmærket på denne måde, med Atlas-udkastet som grundlag til at kommentere over, og derfor er jeg nok ikke kommet i gang tidligere, fordi jeg ikke rigtigt vidste, hvad jeg skulle skrive om, thi selv om der var så meget, så synes jeg, at jeg manglede emne-grundlagene at gå ud fra.

.....Som sagerne står, vil jeg meget gerne bede om, at mine vildfarelser må blive rettet med bemærkninger i margenen og tilbage-sendt her til mig, så jeg kan overføre de samme rettelser på mine kommentar-copier, hvorefter jeg så hurtigst muligt returnerer originalskriverne. Det skulle kunne medføre den fordel, at det meste af »ukrudtet« bliver luget væk, og som følge deraf ikke bliver gen-

De mange afmærkningspæle i området ved hulvejen nær Hulebækken
(Foto: Axel Steensberg)

taget i de efterfølgende kommentarer, der vil komme ud af en bearbejdning af de enkelte kortblade.

Jeg har nu foreløbig skrevet 40 ark, som jeg her fremsender, og de er skrevet med den største linieafstand, så der er plads til Deres kommentarer, også imellem linierne, foruden i margenen.

Jeg vil nu se at komme videre med skriveriet, jeg betjener jo selv skrivemaskinen, så det går jo ikke så stærkt frem, og jeg kan jo

ikke med ret meget af dette stof lige spontant sætte mig hen og skrive, der må jo nogle kladder til først, men jeg håber, at jeg kommer igennem det hele med tiden, også alle detaljerapporterne og alle de mange specialkortblade, som ikke direkte hører med til det officielle program.«

Den 27. sept. 1967 skriver Dyhre Rasmussen igen til Steensberg:

Kære hr. professor Steensberg.

»Jeg sender Dem 93 ark mere, og så kiler jeg ellers på igen og skriver mere. Det er så sikkert som amen i kirken, at De sikkert kritiserer, fordi jeg skriver alt for meget, men læs det igennem alligevel og tag det gode som det dårlige. Jeg har bestræbt mig for i denne redegørelse én gang for alle at fortælle, hvordan det hele gik til fra begyndelsen, og derunder ikke mindst hvad jeg tænkte, indtil jeg den 2. august 1950 ankom til St. Valby.

Nu begynder det at lysne med kørekortet, men der er så lang ventetid både på teoriprøve og køreprøve. Teoriprøven klarede jeg den 22. sept., den havde der været 3 ugers ventetid på, og køreprøven er berammet til den 13. okt., fik jeg at vide igår. Indtil nu har jeg 38 køretimer, så jeg ryger jo nok op på nogle og fyrrer, når jeg skal holde gryden i kog og træningen ved lige til den 13-10. Der kræves mange timer af sådan nogle gamle skurke som mig, når ikke man har haft rigelig lejlighed til at smugtræne, og kørefærdigheden med motorcyklen hjælper mig ikke en døjt på kørefærdigheden med bilen, og det er denne færdighed, der har taget sin grumme tid.«

Nu medfølger 9 A4 sider med indholdsfortegnelse over, hvad de enkelte sider omhandler, samt et stedregister på 21 sider, altså 124 sider ialt!

Senere følger 85 sider mere med kommentarer og selvfølgelig 11 sider med indholdsfortegnelse. Vi husker, at udkastet bestod af 36 sider, og vi er oppe på ca. 250 sider med kommentarer, stedregister og indholdsfortegnelse.

Ingen ved helt bestemt, hvor mange breve og rapporter m.m. Dyhre har efterladt, men museumsinspektør Svend Nielsen anslår skønsmæssigt 10.000 sider.

J.L.Østergaard Christensen

Spredte erindringer om Svend Dyhre Rasmussen

Det forekommer rimeligt, at man i Fuglebjerg i 1990 har markeret 40-året for starten på Borup Ris-undersøgelserne, som har slået Fuglebjerg kommunes navn — oprindeligt dog Gunderslev sogns navn — fast i verdensoffentlighedens bevidsthed.

Og det forekommer lige så rimeligt, at man koncentrerer opmærksomheden omkring den lokale initiativtager Svend Dyhre Rasmussen.

Svend Dyhre Rasmussen præsenteres ofte som amatørarkæolog. Det er egentlig ikke nogen korrekt karakteristik af hans indsats og hans hovedinteresse, og han ville næppe selv have bifaldet betegnelsen.

Arkæologisk metode og arkæologiske problemstillinger var ikke Svend Dyhre Rasmussens ærinde, omend han under pres indlod sig også på dette arbejdsfelt.

Men hans hovedinteresse og hans fornemste arbejdsresultat faldt snarere indenfor topografens eller kulturgeografens arbejdsfelt. Det var hans utrolige iagttagelsesevne overfor selv de svageste kulturspor i landskabet, der for altid har sikret ham en plads i dansk forsknings historie på linie med en lang række af pionerer — udenfor den snævre kreds af universitetsuddannede fagfolk — der gennem generationer har ydet deres bidrag til at føre forskningen frem.

Efter at Svend Dyhre Rasmussen i sommeren 1950 havde kontaktet Nationalmuseets 3. afdeling, Dansk Folkemuseum, og af afdelingens overinspektør (senere professor ved Københavns Universitet), dr. phil. Axel Steensberg var blevet stillet i udsigt, at en undersøgelse af agerforekomsterne i Borup Ris ville blive iværksat, blev Svend Dyhre Rasmussen for en periode knyttet til undersøgelsesholdet i Store Valby — ikke mindst for at han kunne

blive fortrolig med arkæologisk undersøgelsesmetode, som den på det tidspunkt praktiseredes.

Denne tilknytning blev ikke nogen ubetinget succes. Svend Dyhre Rasmussen følte sig fejlplaceret; han hørte ikke med til gruppen af professionelle museumsfolk (og studenter), som var ansvarlige for udgravningens videnskabelige resultater, og han følte sig heller ikke på bølgelængde med de arbejdsmænd, der udførte det manuelle arbejde — især ikke, da han blev klar over, at de fuskede med resultaterne. Det interesserede ham langt mere at gå på opdagelse i omegnen for at efterspore levningerne af fortidige anlæg som f.eks. Gl. Brorup og Blæsinge.

Der kan ligge noget ironisk i, at Svend Dyhre Rasmussens hovedindsats kom til at falde indenfor landbrugshistorien, for af overbevisning var han ikke nogen beundrer af landbrugserhvervet eller dets udøvere. Han var håndværker — smed — og hans faglige indsigt kom i høj grad Borup Ris-undersøgelsen til gavn.

Det viste sig meget hurtigt, da Borup Ris-undersøgelsen kom i gang, at der opstod behov for praktiske løsninger, der lå ud over, hvad hidtidige arkæologiske undersøgelser havde krævet.

De to bærende faktorer i undersøgelsen viste sig hurtigt at blive en registrering af agerfurer, synlige i terrænet, og en registrering af afsamlede sten fra de fortidige agre, synlige såvel som jorddækkede. Her var graveskeen og trillebøren ikke anvendelige.

Men den praktiske håndværker var ikke i vildrede. På egen hånd udviklede han brugbare typer af jordspyd, anvendelige til lokalisering af jorddækkede sten i muldlaget i utrolige mængder, og han udviklede, takket være forståelse og imødekommenhed fra hans ordinære arbejdsplads, fabrikken HAKA i Fuglebjerg, ligeledes brugbare afmærkningsmaterialer. For det var jo ikke nok at lokalisere forekomsterne, det var nødvendigt at fastholde lokaliseringerne, indtil de kunne blive overført som markeringer på kortblade. Svend Dyhre Rasmussen tilvirkede — og vedligeholdte — gennem 1950erne et imponerende lager af afmærkningspæle, fremstillet af galvaniseret jern — affaldsprodukter fra produktionen af vaskemaskiner på HAKA — og malet i forskellige farver og farvekombinationer, til afmærkninger i terrænet af såvel jorddækkede sten som af de ofte yderst svage forløb af agerfurer.

Lokaliseringen og afmærkningen af sten i området var en ar-

bejdsproces, der kunne overlades til andre og som efterhånden blev udført af anvist arbejdskraft. Men Svend Dyhre Rasmussens hovedindsats gennem opmålingskampagnen i 1950'erne var lokaliseringen af agerfurterne. En del af forekomsten i Borup Ris består af højryggede agre med en niveauforskel mellem ryg og ren på op til 50 cm, og lokaliseringen af disse agre var jo ikke noget problem — de var synlige for enhver. Men hovedparten af forekomsten består af agre med et fladt profil, kun med en vandfure mellem agerstrimlerne. Og de er vanskelige at erkende i terrænet efter mange hundrede års forløb.

Det var Svend Dyhre Rasmussens enestående blik for selv minimale spor i terrænet og hans ihærdighed med at iagttage de samme områder gang efter gang, i forskellige belysninger, til forskellige tider på dagen og forskellige tider på året, med forskellige vegetationsforhold, der mere end noget andet bidrog til, at Borup Ris-undersøgelsen nåede frem til det helhedsresultat, som gør den til noget — i hvert fald indtil videre — enestående i dansk og international landsbyforskning.

Sket i året

Den årlige rundvisning i Borupris fandt sted den 9. juni og blev ledet af foreningens formand, museumsinspektør Svend Nielsen, Gl. Estrup.

*I rundvisningen deltog også medlemmer af Sorø Amts Amatørarkæologforening.
(Foto: Henry Rasmussen)*

Den 27. august 1990 var det 40 år siden professor Axel Steensberg og J. L. Østergaard Christensen første gang besøgte Svend Dyhre Rasmussen i Borupris.

I den anledning nedlagde arkivar Holger Johansen, Egnshistorisk arkiv, Fuglebjerg, og bestyrelsesmedlemmer af Borupris, fhu. borgmester Jens Chr. Pedersen og sparekassedirektør Preben V. Andersen, hver en buket blomster på Sv. Dyhres grav på Tystrup kirkegård for at mindes hans ihærdige indsats for at få anerkendt sine undersøgelser i Borupris skoven. (Foto: Henry Rasmussen)

Den 10.-11. november 1990 holdt Egnshistorisk Arkiv i Fuglebjerg sin årlige udstilling.

Dette års udstilling fokuserede på Svend Dyhre Rasmussen og Borupris.

I forbindelse med udstillingen holdt næstformanden i Borupris' Venner, museumsinspektør J. L. Østergaard Christensen, Holbæk, et foredrag om sine minder om Dyhre Rasmussen, se side 26.

(Foto: Henry Rasmussen)

Foreningen »Borupris' Venner«

Efter i en priode på godt 11 år at have haft status som en »Vennekreds« blev »Borupris' Venner« ved en stiftende generalforsamling den 17. maj 1990 omdannet til en forening.

Af vennekredsens 62 medlemmer mødte 20 op på Fuglebjerg Bibliotek til generalforsamlingen, som blev afviklet med landsretssagfører Jørgen Riemer som dirigent.

Der blev vedtaget vedtægter og valgt bestyrelse m.v.

Bestyrelsen kom til at bestå af Svend Nielsen, Østergaard Christensen, Jens Chr. Pedersen, Preben Andersen og Bertel Hansen.

Som bestyrelsessuppleant valgtes Niels Laurits Andersen. Karen Bjerre og Mogens Clausen valgtes som henholdsvis revisor og revisorsuppleant.

Generalforsamlingen fastsatte årskontingentet for 1990 til 100 kr.

Sluttelig valgte generalforsamlingen énstemmigt professor, dr. phil. Axel Steensberg som æresmedlem.

Ved et efterfølgende bestyrelsesmøde konstituerede bestyrelsen sig således:

Svend Nielsen, formand.

Østergaard Christensen, næstformand.

Bertel Hansen, kasserer og sekretær.

Ved regnskabsårets afslutning den 31/10 1990 havde foreningen 72 medlemmer.

Foreningens regnskab 17/5 - 31/10 1990

	Udgifter	Indtægter
Indgået kontingent		6.520.00
Gave fra Bikuben		2.000.00
Sommermøde	290.00	290.00
Administration og porto	628.03	
Beholdning at overføre til 1990-91	7.891.97	
	<hr/>	<hr/>
	8.810.00	8.810.00